

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frankova ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARNIK

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. dr. gimn.

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU“ — Ljubljana ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2-50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kaos.

Iz Dalmacije poročajo, da so se razmere glede prosvete v zadnjem času neizmerno poslabšale. Prosvetno upravo so razdelili na dve politični oblasti, splitsko in dubrovniško, in šolstvo je prišlo pod upravo velikih županov. Nastala je prava upravna anarhija glede prosvetnih vprašanj in prosvetne uprave.

Zrušile so se vse prosvetne ustanove, uničili so se vsi dosedaj še veljavni zakoni in zadnji čas je veliki župan ukinil celo nadaljne učiteljske natečaje. Prenehali so okrajni šolski sveti, v katerih so imeli učitelji lepo število svojih delegatov. Okrajni in oblastni šolski nadzorniki so postali le referenti za šolske zadeve, brez vsake oblasti, ker celo dopust do 15 dni podeljuje le veliki župan.

Z eno potezo peresa gosp. ministra prosvete so se vzele vse pravice. To so lepi darovi za lepo, plemenito in patriotično delovanje učiteljstva.

Taka poročila dohajajo iz pokrajin naši centrali!

Pogreška, ki so jo napravili državni prosvetni krmilarji je huda, ona je usodna in pogubonosa za državno idejo in za državo samo, kajti destruktivni elementi so neumorno na delu, da rušijo notranjost državnega edinstva tudi med učiteljstvom in da ustvarjajo nerazpoloženje tudi med učiteljstvom, da še z njim podprejo svoje Sisifovo delo, ki so ga izvršili proti državi v širokih masah naroda.

Zaman postajajo vsa opozorila s strani učiteljstva, delo razdiranja prosvetne uprave se nadaljuje, ne da bi upali, da bi kmalu dobili zakonito nadomestilo

za ono prosvetno upravo, ki je bila ukinjena.

Največjo pogreško so izvršili s tem, da so dosedanje prakso v prosvetni upravi ukinili, preden smo dobili nove šolske zakone; da so ukinili šolske korpore, preden smo dobili zakonite druge, ker od upravne demokracije smo s tem prešli k upravni absolutizmu.

Nezadovoljstvo v vrstah učiteljstva je večje od dne do dne, kajti kaos je vedno večji, ukinjajo mesta, ki so postala že narodno pravo, ni jasnosti ne glede namerjanja ne glede premeščanja, dogajajo se prestopki pri upokojitvah, ki jih nismo bili nikdar vajeni, da so upokojevalci po več mesecev brez vsake plače itd., itd...

In marsikaterim pogreškom bi se lahko z lahkoto izognili, ohranili bi lahko zadovoljstvo učiteljstva, ki je pogoj uspešnemu prosvetanju šolstva, če bi bilo le malo volje do sporazumevanja in upoštevanja iskrenih opozoril, ki jih daje učiteljstvo g. ministru prosvete.

Za veliko pogreško smatramo dejstvo, da še do danes ni zastopnika slovenskega osnovnošolskega učiteljstva v ministrstvu prosvete v Beogradu, ki bi bil pravi tolmač slovenskega osnovnošolskega učiteljstva in s pomočjo katerega bi se izognili vsem nejasnostim in vsemu nezadovoljstvu, ki je zavladalo danes pri nas. To svojo zahtevo ponavlja slovensko učiteljstvo znova, dokler še ni popolnoma ubita vsa vera v učiteljstvo in dokler je učiteljstvo še voljno nositi odgovornost za razmere z onimi, ki jih ustvarjajo. Ob dvanaesti uri ponavljamo to svojo odločno zahtevo!

MIRKO VAUDA:

„Osnovna šola preslabo pripravlja na srednjo šolo!“

Taki in slični očitki so na dnevnem redu in tudi višji šolski svet jih je iznesel v obliki posebnega odloka šolskim vodstvom. V »Učit. Tov.« z dne 13. marca 1924 smo med društvenimi vestmi čitali proteste dveh učiteljskih društev proti

tem pritožbam. Smatram za času primereno in važno konstatirati nekaj najmarkantnejših okoliščin, ki zavračajo, oziroma kažejo te očitke v popolnoma drugi in edino pravi luči.

Očitki, da je osnovna šola sokriva

slabih uspehov v srednji šoli, niso novi. Pojavljali so se že v prejšnjih dobah, kar znači, da srednja šola nikoli ni bila zadovoljna z delovanjem osnovne šole. Ti očitki pa se množijo osobito izza one dobe, ko se je pričelo osnovno šolo prenavljati v zmislu modernih pedagoško-didaktičkih načel. Ti očitki pa nikakor ne smejo zadrževati ali zrahljati zapričete notranje reforme osnovne šole, marveč kličejo nas glasneje k intenzivnejšemu delu v zmislu te reforme.

V prvi vrsti moram pibiti, da osnovna šola po svojem zvanju ni pripravljalnica za srednjo šolo, marveč splošno izobraževališče in vzgojevališče najširši plasti naroda.

S tem srednja šola ne računa, marveč želi prejemati iz osnovne šole v prvi vrsti dobro »natrpane« učence v slovnici, računstvu, čitanju in pisanju. Ni še daleč doba, ko se je osnovna šola morala brigati le za te učne predmete, vse drugo se je smatralo le kot nevažni privesek; zato pa je v tej dobi bil naslovni očitek redkejši, kot je dandanes; osnovno šolo pa je takrat obremenjevalo tudi dokaj manj zahtev. Življenske zahteve, napredovanje in razvoj mladostojstva ter z njim vzporedno izboljšujoče se metode so odkazale osnovnošolski nalogi nove smeri: vzbujati otroškega duha, vaditi otroka v opazovanju okolice, vzgojiti ga za koristnega in vrednega člana človeške družbe v praktičnem življenju. Ni problem posredovanja znanja, temveč problem vzgoje najvišji problem osnovne šole. Zgodovina pedagogike kaže, kako pogosto se je spreminjal ustroj, učni načrt in učni način v osnovni šoli, kaže pa tudi, da je ostala ravno srednja šola z manj bistvenimi izpremembami vedno pri svojem starem tipu. Srednja šola je pač menjavala količino, prav malo pa način poučevanja. Zato se polagoma že pojavlja zahteva po temeljiti izpremembi učne metode v srednji šoli, in sicer v zmislu približanja osnovnošolski metodi, ki temelji na dušeslovno-pedagoških načelih. Hvala bogu imamo že precej srednješolskih učiteljev, ki so uvideli nevzdržnost zastarelih

metod pri pouku v srednji šoli. Osobito je potreba, da se v tem zmislu reformira učna metoda vsaj v prvih razredih srednje šole in s tem bo tudi uglajen prehod učencu-dijaku iz enega tipa šole v drugi, saj vendar, s psihološkega stališča rečeno, 10-letni učenec z vstopom v srednjo šolo ne neha biti otrok!

Predpogoj te skupne reforme, naše skupne stavbe »šolstva« je tesnejši stik osnovnošolskega in srednješolskega učiteljstva. Tako bi se pričelo medsebojno spoznavanje vzgojno-učnih smotrov, nalog in načinov, izmenjavale bi se izkušnje, želje, sodbe itd. Srednja šola bi spoznala, da tvori prepad med staro in novo osnovno šolo reforma, ki stremi po samodelavnosti, samostojnosti — torej po življenjski praktičnosti učencev. V prilogi pravilnemu razumevanju pa naglašam, da naj stoji vsekakor na prvem mestu strokovno in šele potem metodiško znanje; to pa velja za osnovnošolskega in srednješolskega učitelja, ali kakor pravi v »Popotniku« (št. 5.—8. leta 1922.) v svoji razpravi »Specijalizem in metodizem« g. rav. F. Vajda: »Precejevanje metode je metodizem in ta je nevarnejši od specijalizma« in pozneje: »Gotovo pa je, da najboljša metoda ne nadomesti strokovnega znanja«. Stremenje po višji strokovni izobrazbi je glavni razlog trkanja osnovnošolskega učiteljstva na vrata univerze, torej preustroja učiteljskega strokovnega znanja, v smeri navzgor. In ta klic je glasen in že star, česar ni mogoče trditi o klicu srednješolskega učiteljstva po izobrazbi v metodiki, vsaj v tej meri ne. Pač je v omenjeni razpravi g. rav. Vajda zahteval, da se morajo slušatelji filozofske fakultete na vseučilišču seznanjati z metodiko dotičnega predmeta ter naj iz metodike tudi polagajo izpite. — Le mimogrede naj omenim važno točko k potrebni notranji reformi srednje šole. Gojenci radi zapadejo v življenju raznim ekstremom državnopravnega in socialnega naziranja. V od pomoč temu, in iz vzgojnega in učnega stališča, bi v srednjih šolah priporočali uveljaviti »samovlado«, ki prej spada v srednjo nego v osnovno šolo, daš isto lahko tudi tu iz-

LISTEK.

IVAN LAPAJNE:

Kako smo zborovali pred 50 leti.

(Učiteljska spominska črtica.)

I.

»Per aspera ad astra.«

Če pride turist srečno na visoko goro, se z zadovoljstvom in zadoščenjem ozre nazaj na strmine, ki jih je preplazil, in z notranjo pohvalo se spominja svoje brave, da je prešel čez več ali manj veliko nevarnosti. Toda tolaži se obenem z latinskimi izreki, ki smo ga postavili na čelo tej črtici. Tej primeri smemo pripodobiti način in okoliščine ter težave, ki so spremljale zborovanja slovenskega učiteljstva pred 50 leti in več.

Do leta 1860. je vladal v Avstriji absolutizem; v tej absolutistični dobi ni bilo z zborovanji in društvi nič. Šele oktoberski diplom (1860.) in februarški patent (1861.), s krivičnim volilnim redom za državni zbor in deželne zbornice, sta prinesla ustavo, četudi za Slovane le polovične vrednosti. Po delno srečno prestani vojni leta 1866. z Italijani in Prusi, kateri slednji nas je pri Kraljevem Gradcu po svojem »Schulmeisteru« pobil, po razglasitvi dualizma, ki je bil posledica vojne zgrebe, začelo se je v Avstriji novo življenje. Omogočilo je živahni pokret tudi med Slovani, sestavo in razglasenje temeljnih zakonov (§ 19.) in društvenega ter zborovalnega zakona (1867.). Zato so se v Avstriji tudi med Slovenci začele snovati čitalnice itd., v

Ljubljani se je ustanovila »Slovenska Matica«, v Ljutomeru se proslavljala 1000-letnica Cirilove smrti (1864.), ondi je bil prvi slovenski tabor (1868.) itd.

Tudi ljudskošolsko učiteljstvo se je pričelo gibati, najprej v nemškem rajhu, potem v Avstriji, kjer so zborovali največ le nemški učitelji na Dunaju in drugod, češki v Pragi, hrvatski, srbski in slovenski v Zagrebu (1871.). Slovenski, kranjski učitelji so imeli prvi svoj shod 1. 1868. v Ljubljani (na magistratu, katerega se je bil pisec udeležil kot takratni učiteljski pripravnik).

Nova doba jih je zbudila, zgled sosednih učiteljev, »exempla trahunt«. Snovanje novih šolskih zakonov v letih 1868. do 1873. jih je vzdramilo, ko so se stari predpisi (stari čez 60 let), imenovani »Politische Schulverfassung« vrgli v koš in »ad acta«, je pričelo novo organiziranje in življenje.

Leta 1868. je bil izdan novi državni šolski zakon, ki je uredil in upeljal državno šolsko nadzorstvo in zavrgel cerkveno šolsko nadzorstvo (konkordat). Za posamezne dežele so se v l. 1870. izdali posebni zakoni o šolskem nadzorstvu. L. 1869. je izšel novi državni zakon o uredbi, ustanavljanju, vzdrževanju ljudskih šol ter o učiteljskih pravicah. Tem temeljnim zakonom so v poznejših letih sledili še specialni deželni zakoni — na Kranjskem šele leta 1873.

Ti novi zakoni so dali tvarino za novo življenje, za nova zborovanja, nova društva in — preprič. Z novimi zakoni niso bili nekateri stanovi in nekatere politične stranke zadovoljne. N. pr. duhovščina jih je grajala, ker je z njimi izgubila absolutno oblast, ki jo je do tedaj

imela nad šolami in učiteljstvom. Nemškutarje je jezilo, ker so učitelji, ki so imeli prvo besedo pri konferencah (domačih, okrajnih, deželnih), pospeševali v šoli in v zborih slovenščino, za katero so zahtevali povsod prvo mesto, kar novi zakoni niso zabranjevali, pač pa so nasprotno delovali izvršujoči organi: okrajni, deželni šolski nadzorniki, glavarji in drugi.

Uspeh prvega zborovanja kranjskih učiteljev je bila ustanovitev »Kranjskega društva učiteljev«. Iz tega se je leta 1869. ali 1870. izcimilo za vse slovenske pokrajine »Slovensko učiteljsko društvo«, ki je nekaj let (4—5) čvrsto delovalo, potem pa zaradi hudega nemškega vladnega vetra utihnilo za 3—5 let. Pa kmalu se je zopet oživilo kot »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«. — Na Štajerskem so se v letih 1869.—1873. osnovala učiteljska društva v Mariboru, Celju, Ptuj, ki so pa bila bolj nemška kakor slovenska. Le ljubljansko okrajno učiteljsko društvo je imelo že prvotno opravila v slovenskem jeziku. V tem društvu je deloval pisec. Ker je z odločno besedo zagovarjal pri vsaki priliki slovensko stališče, se je zameril deželnemu šolskemu nadzorniku; očitil mu je »nelojalnost«. Sam namestnik se je takrat nad njim hudoval, zagrozil mu: »Diesen Kerl muss ich von Luttenberg fortbringen.« — Enako neprilichen je bil pisec okrajnemu šolskemu nadzorniku za ormoški okraj prof. K. Ko so učitelji ormoškega okraja hoteli imeti tako svoje društvo, kakršno so imeli ljubljanski tovariši, namreč s slovenskimi pravili, se je ta tako jezil nad njimi in nad piscem in je nasprotoval, da ni prišlo do osnutka društva.

II.

Srce je prazno, srečno ni; Nazaj si up in strah želi.

Prehitro je pisec odložil uredništvo in založništvo svojega strogo narodnega pedagoškega lista »Slov. učitelja« (en sam letnik, 1873.), ki je stal v odločni opoziciji zoper nemško-liberalno »Laibacher Schulzeitung« in deloma zoper slovensko-klerikalnega »Učit. Tovariša«, ki ga je takrat urejeval blagi, učeni in pošteti učitelj Mat. Močnik. Leta 1874. je hotel pisec to delo nadaljevati. V ta namen je ustanovil »Učiteljsko društvo za slovenski Štajer« s pomočjo svojih zvestih sobratov, n. pr. v Ljutomeru (Blaž Pesnišek (umrl pred leti v Bosni), Janko Žirovnik (še aktiven v Borovnici), v ormoškem okraju, v sevniskem, celjskem, ptujskem, mariborskem in drugod. Društvo je ustanovil radi tega, da je začel pod njegovim okriljem zopet izhajati »Slovenski učitelj« (1874.—1877.) v istem duhu kakor leta 1873., in radi vzpodbude spodnještajerskega učiteljstva k delu v šolsko-narodnem smislu; kajti veliko boljših tovarišev je bilo nemškutarkega duha, ali pa so bili mlačni. Več učiteljev je bilo pa preveč mežnarske nature. »Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani«, ki je nekaj let budilo tudi štajersko učiteljstvo, je pa v dobi nemškega pritiska na Kranjskem (1872.—1877, Auersperg-Pirker) utihnilo.

Kakršno nalogo si je naložilo to društvo za celi spodnji Štajer in kakšna so bila njegova pravila, to svedoči vso štirje letniki njegovega glasila (1874. do 1877.) in sledeči poziv k pristopu, ki se glasi s pravili vred tako-le:

(Dalje prih.).

vajamo, le v zmanjšanim obsegu. »Le v šolskih sistemih, kjer se sliče, kakor na akademiji v Edinburgu, učenci že zgodaj navajajo iz lastne inicijative in pod lastnim sodelovanjem štiti čast in ugled šole, bodisi gimnazije, bodisi vseučilišča, se more razvijati ona zdrava zrelost, ki tudi takrat, ako nobe-

na tuja avtoriteta ne straži v ozadju, zna spoznavati in čuvati meje lastne svobode,« pravi Kerschensteiner (»Der Begriff der staatsbürgerlichen Erziehung« — str. 89.) — Torej, več notranje reforme v srednje šole!

(Dalje prih.)

Ali je res kategorija učiteljic ženskih ročnih del obsojena na smrt.

Ali je to res, nekaj nepotrebnega, morda zato, ker tega v Srbiji nimajo, in pa ker lahko literarne učiteljice to delo prevzamejo? — Cesar nimajo Srbi, da naj bi i pri nas odpravili — to gotovo ne drži. Da si lahko porazdelite pouk ženskih ročnih del izključno literarne učiteljice, pa je le navidezno pravilno. Zakaj?

1. Vsaka učiteljica osnovne in meščanske šole se je morala ženskih ročnih del prav dobro naučiti na učiteljski;

2. tu je bila tudi usposobljena metodičnega postopanja v tej stroki. — Učiteljicam osnovnih in meščanskih šol se torej nikakor ne more odrekat vsestranske tozadevne sposobnosti.

Druga stvar pa je, dali morejo zbog svoje ostale službe imeti tudi toliko uspeha pri tem za ženski svet neoporečno toli eminentno važnem pouku, da zadostijo vsem tozadevnim predpisom in potrebam v polni meri? — Skoro bi rekel, brezdvomno, da ne; kajti:

1. vsaka vestna učiteljica se mora skrbno vsak dan pripravljati — brez ozira na ženska ročna dela — na ves svoj pouk;

2. vse šolske izdelke, pisneme in risarske, mora redno podvreči skrbni reviziji in kvalifikaciji tudi izven šolskega časa;

3. ima z učnimi predmeti v šoli posla v izobilju.

Vse v teh treh točkah naštetih da vestni in marljivi učitelji, ki ji je na tem, da doseže višek tega, kar si je s svojo službo napravila v blagor izročnim gojencem in gojenkam, toliko zaposlenja, da ji za revizijo ženskih ročnih izdelkov in skrbno pripravo tudi za ta predmet preostaja bore malo ali nič časa, in ji odzame toliko duševne in fizične sile, da za pouk v ženskih ročnih delih, ki je po navadi v končnih urah, primanjkuje v to potrebne energije. Navadno je že duševno in telesno izmučena, ko bi ji bilo biti za ta pouk sveža in čila.

Važnost pouka v ženskih ročnih delih je pač tolika za ženski svet, da je

vravno posvetiti ji vso pozornost in težiti po največjem uspehu.

Da se to posebni učiteljici ženskih ročnih del more in mora posrečiti, leži na dani; kajti

1. ona ne zaostaja v svojih spretnostih kar nič za literarnimi učiteljicami;

2. se lahko redno pripravlja samo za ta predmet in se čim bolj izpopolnjuje;

3. imajo za pregledovanje ročnih izdelkov in za poučevanje vedno dovolj sveže volje, moči in pripravljenosti, ker jo nič drugega službenega ne ovira.

Da so bile posebne učiteljice ženskih ročnih del na mestu, menim, so se dovolj izkazale. Vzemimo na pr. domžalsko osnovno šestrazrednico. Tu je bila pred usodno redukcijo taka strokovna učiteljica. Dve leti in pol je vršila svoje plodno delo. Gojenke in po njih posebno matere so dobile tako izredno veselje in umevanje za stvar, da so prvimi kakor drugim izginili vsi pomisleki, katerih je bilo prej vse polno. O resničnosti tega je dala sijajen dokaz razstava na domžalski šoli ob koncu minolega šolskega leta.

Kakor na navedeni šoli, tako se je i po drugih osnovnih in meščanskih šolah, koder je delovala taka vestna strokovna moč, izredno povzdignilo pravo tozadevno zanimanje.

Krivica, ki se je z usodnim iztrebljenjem posebnih učnih mest za ženska ročna dela učinila, je prekričala, in glasna zahteva, da naj se jo skoro poravnava, je malone vsesplošna in popolnoma opravičena, kajti nepobito je, da so potrebne učiteljice ženskih ročnih del ne le na šolah, kjer sicer poučujejo same moške učne osebe, ampak so tudi na večrazrednicah po mestih, trgih in sploh večjih krajih velikega in neprecenljivega pomena, ker je samo tem mogoče dosežati predpisani in krajevnim potrebam umerjeni smoter v čim višji meri, med tem, ko se morajo literarne učiteljice, na veliko škodo napredku ženskega sveta, vsled prevelike zaposlenosti pri drugih šolskih predmetih do skrajnosti omejevati pri izvrševanju tega pouka.

trebno, da imamo o Vel. moči sestaneke vseh učit. fer. ali pa vsaj predsednikov P. F. S.; zato prosim vse učit. P. F. S., da mi takoj javijo svoje želje glede časa in kraja. — Za učit. F. S.: S. Mrovlje, Črnomelj.

Splošne vesti.

PREVODI NA NOVE PLAČE.

Delo za izdajo dekretov o uvrstitvi učiteljstva po novi službeni pramitiki dobro napreduje, ker je pritegnil »Prosvetni oddelek v Ljubljani« nekaj učiteljev, ki izvršujejo sedaj potrebne formalnosti. Glede uvrščanja in dekretov sledeče:

1. V dekretih so označena samo polna leta do 1. septembra 1923. l., meseci in dnevi niso označeni, ker to ni imelo vpliva za določitev grupe in plače.

2. Če je kdo pogrešno uvrščen, naj napravi poročilo (uradnim putem) na ministrstvo prosvete, ki bo formalne napake popravilo.

3. Če za kakega učitelja(ico) ni bil izstavljen dekret, naj se dekret takoj zahteva uradnim putem.

4. Službena doba za učiteljstvo je ostala 32 let, kakor to določa zakon o narodnih šolah.

5. Z 31 službenim letom dobi vsak učitelj(ica) še 15% osnovne plače, ki se šteje po dokončani službeni dobi tudi v pokojnino.

6. Učitelji brez mature, ki imajo usposobljenostni izpit in samo nekaj letnikov učiteljskega, so prevedeni v II. kategorijo, a službena doba se jim šteje le od usposobljenostnega izpita.

7. Upokojeni po 1. sept. 1923 so vsi prevedeni in prejmejo dekrete o prevedbi ter so upravičeni do difference za nazaj do dneva razrešitve.

8. Vojna leta, dvojna, dobrovoljcem v nekaterih slučajih niso točno šteta.

9. Učitelji na meščanskih šolah dobe 10% doklade od rednih prejemkov.

Potrebne informacije glede izračunavanja prejemkov bomo objavili, ko bodo dekreti razposlani. Za slučaj pritožbe naj vodstvo potrdi datum prejema dekreta.

DRAGINJSKE DOKLADE.

Z nepričakovanim presenečenjem smo prejeli pretečeni teden iz Beograda vest, da je finančni minister sprejel vse predloge uradništva in je ministrski svet pristal na uradniške zahteve. Z velikim pompom so bile razglašene sledeče »naklonjenosti« vlade:

1. Minister financ je sprejel načelo, da se po uvedbi in uporabi novega uradniškega zakona ne sme zmanjšati dosežanih draginjskih doklad, njih zmanjšanje se omeji samo na one najvišje državne funkcionarje, katerih plače so po novem zakonu večje od njih sedanjih skupnih prejemkov.

2. Rodbinske doklade ženam in deci ostanejo po izvedbi novega uradniškega zakona iste kakor sedaj.

3. Žene uradnikov, ki so v državni službi, prejmejo polne osebne draginjske doklade.

4. Maksimiranje doklad za uslužbenke 5. kategorije se ukine.

5. Povišajo se draginjske doklade upokojenecem in upokojenkam.

6. Ministrstvo izdela načrt zakona o draginjskih dokladah. Minister bo odredil, da ta načrt zakona pride pred narodno skupščino najdalje do 1. aprila.

7. Izdal je že odredbe, da se plače po novem zakonu nakažejo s 1. aprilom. Radi tehničnih neprilic se bo redno izplačevanje pričelo sicer šele 1. maja, zato pa bodo uradniki tudi 1. aprila dobili predplačilo.

8. Od 1. maja dalje imajo uradniki prejemati plačo po novem uradniškem zakonu in draginjske doklade po novi zakonski uredbi.

Medtem, ko se je finančni minister pred tednom še odločno branil obdržati draginjske doklade v sedanjih višini, je zadnji teden pristal na vse. Danes je igra vsakomur jasna. Regulacija se je imela izvesti le na podlagi sprejetja budžeta, ki je imel stopiti v veljavo s 1. aprilom t. l. Še par dni in imeli bi zadevo urejeno, toda vladi pa se je mudilo podati ostavko in z njo so bile rešene tudi vse obljube ministrstva in vladajoče stranke napram uradništvu. Danes je naša usoda odvisna od razvoja parlamentarne krize.

— ENGELBERT GANGL — STAROSTA JUGOSLOV. SOKOLSKEGA SAVEZA. V NEDELJO DNE 23. T. M. JE BIL IZVOLJEN ZA STAROSTO J. S. S. TOV. BRAT ENGELBERT GANGL. PREPRIČANI SMO, DA GOVORIMO IZ SRCA VSEGA NAPREDNEGA UČITELJSTVA, ČE IZREKAMO BR. GANGLU ISKRENE ČESTITKE NA ODLIČNI IZVOLITVI PRI ORGANIZACIJI, KI JO HOČE UČITELJSTVO PODPIRATI IN HRANITI KOT SVETINJO IN VZOR NAŠEGA NACIONALNEGA MIŠLJENJA IN UDEJSTVOVANJA. ZDRAVO!

— Poslanec g. Markovič v prevdarek. Prejeli smo sledeči dopis: Ker mislimo, da ni iz zlobnosti, ampak iz nevednosti nam učiteljem očital naše sijajne plače, navedemo naslednje podatke: »Pred vojno je imel učitelj, ki je služil nad 35 let približno 250 K mesečne plače, sedaj pa ima s predumom okroglo 2100 Din ali 8400 K. Kolika je pa sedanja vrednost krone, nain najbolj pojasni primer, da velja sedaj eno jajce 5 K, med tem ko smo dobili pred vojno za 5 K ravno 100 jajc.« — S tem je najbolj označena sedanja draginja in primera sedanjih dohodkov s prejšnjimi. Upamo, da bodo ti podatki dovedli tudi g. Markoviča do pravega spoznanja glede naših »sijajnih« prejemkov.

— Učiteljstvo na državnem zavodu za gluhoome v Ljubljani, ki je spadalo doslej v resort ministrstva za socialno politiko, je pridrženo ministrstvu prosvete. Učiteljstvo »Dečjega doma« v Mariboru, ki je bilo dosedaj od prosvete le pridrženo temu zavodu, je pridrženo sedaj resortu za socialno politiko.

— Okrajne učiteljske konference se bodo vršile letos v Sloveniji v dobi od 10. do 25. junija t. l., in sicer v vsakem šolskem okraju zase.

— Nagrade. Prosvetni oddelek za Slovenijo vabi učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddajene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predložijo vsaj do 15. aprila 1924 prijave za nagrade v zmislu razglašega šolskega sveta v »Urad. listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, t. j. za čas od 1. januarja do 31. marca 1924. Na poznejše prijave se prosvetni oddelek iz proračunskih ozirih ne bo mogel ozirati.

— Javna zahvala. Tvrda ing. Pavlin in drug. premogokopna družba v

Ljubljani, je naklonila iz svojega premoženja v Zabukovci osnovni šoli v Ljubljani 40 stotov premoga. Za ta velikičinski čin se imenovani firmi kakor tudi njenemu obratovodju g. Lazniku v imenu tukajšnjega krajnega šolskega sveta iskreno zahvaljuje Fort. Jelovšek, šolski vodja.

— Gruda. Izšla je prva številka »Grude«, glasila kmečke mladine. List je lepo opremljen z vinjetami Maksim Gaspari. Vsebinska prva številka odgovarja popolnoma svojemu namenu. Poleg beletrije so v drugem delu revije sestavki strokovnega značaja: »Kmetijstvo in kmet. stan«, »Denarna zadruga in banka«, »Vstajenje industrije v Jugoslaviji in kmetijstvo«, »Zemlja, človek in delo« itd. »Zveza« kmetijskih fantov in deklet ima svoj poseben oddelek za organizacijo. »Pomenki in nasveti« najejo praktične gospodarske mišljaje. Tudi sotrudniki so raznovrstni. Urednik revije je Iv. Albrecht, Ljubljana, Škofja ul. 8./I.

Učiteljski pravnik.

— § Opozorilo reduciranim pomožnim učiteljem in učiteljem-vojakom. Dasi so razglašali naši dnevniki, da pomožni učitelji, to je taki brez zrelostnega izpita na učiteljsko ne bodo reducirani, se je to zgodilo in bili so razrešeni svojega službovanja z dnem 29. februarja 1924. Večina teh reducirancev stoji tik pred usposobljenim izpitom in se nameravajo po dovršenem izpitu vrniti v učiteljsko službo. Opazili pa smo že tudi, da večina ni pravilno poučena o svojem sedanjem stanju, zato smatramo za svojo dolžnost, da jih opozorimo na naslednje določbe:

1. Glasom člena 243. čin. zak. dobe ti reduciranci »za odškodnino svojih dvo-mesečno dotedanjih sistemiziranih plač z draginjskimi dokladi vred, ako so bili manj nego pet let v neprekinjeni državni službi, a svojo trimesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladi vred, ako so bili najmanj pet let v neprekinjeni državni službi«. Ker se te plače izplačujejo vse v mesečnih obrokih, dobijo reduciranci svoje dosedanje službene prejemke le še do 30. aprila, odnosno 31. maja t. l.

Možnost, da reducirani pomožni učitelj še nadalje ostane v službi in obdrži tedaj tudi svoje prejemke, je dana le na ta način, da jih ministrstvo prosvete sprejme v službo, v smislu člena 130. čin. zak. kot kontraktualne dnevničarje, in sicer iz službene potrebe na predlog prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kot dnevničarju se službena doba seveda ne šteje in se bodo mogli kot taki sedanjih reduciranci sprejemati le za faktično dobo službovanja, t. j. do konca šolskega leta, tako da jim za počitnice ne pripadajo prejemki, ker jih je ministrstvo sprejelo le za čas od 1. marca do 30. junija t. l.

2. Glede usposobljenostnega izpita je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 8326 od 16. februarja 1924 odlok, s katerim »odloča, da ostane do konca leta 1924. odlok bivšega avstrijskega ministrstva za prosveto in vere od 31. julija 1886, št. 6033 v veljavi. — Odlok o pripustitvi k usposobljenostnemu izpitu brez zrelostnega izpitičevala izda šef prosvetnega oddelka v Ljubljani. — Učiteljskim kandidatom, ki položijo usposobljenostni izpit po tem odloku, se določijo prejemki posamič.«

Vsem, katerih se ta odlok tiče, bi priporočali, naj vložijo svoje prošnje za

TVORNIKA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN
V LJUBLJANI

priporoča bogato zalogo **nagačenih živali** vseh vrst in **računal** z 20 in 100 kroglicami.

Delo **solidno izgotovljeno.**
Cene nizke.

Svoji k svojim. Svoji k svojim.

Vestnik meščanskih šol.

—c LJUBLJANSKI ODSEK DRUŠTVA UČITELJEV MEŠČANSKIH ŠOL zboruje v soboto dne 5. aprila 1924. v risalnici meščanske šole v Tržišču. Dnevni red: Po prihodu jutranjega vlaka od 9.—10. ogle predilnice in Kozinove tovarne. Ob 10. uri zborovanje: 1. Pogovor o razstavi. 2. Albin Zavrl-Brinarjeve čitanke. 3. J. Primožič — Pravne zadeve učiteljstva mešč. šol. 4. Poglej v šolarsko občino na meščanski šoli. 5. Slučajnosti. Ob pol 2. kosilo. Popoldne izlet v okolico. Zvečer prijateljski sestanek vseh učiteljev in njihovih prijateljev. Prenočišča za vse **brezplačno** preskrbljena. V nedeljo izlet v lepo tržiško okolico po mili volji ali skupnem dogovoru. (Ljubelj-Lom-Medvođe itd.) Z ozirom na važnost zborovanja pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Podrobno v okrožnici. — Albin Lajovic, t. č. načelnik. Rudolf Pečjak, t. č. tajnik.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učit. P. F. S.! Po dolgem času čakanja smo dosegli pozitiven odgovor na naše zahteve! Z dopisom z dne 12. marca 1924, št. 286/K. 481. nam odgovarja »U. O.«, da bo v »Pravilniku o povlasticah, ki izidejo v najkrajšem času, odredba, po kateri imajo učitelji in profesorji iste pravice in seveda tudi dolžnosti, kakor dijaki. V vel. počitnicah izda »U. O.« namesto »D. legit.«: »Ferijalni legitimaciji«. Predlog učit. delegatov pri lanskem kongresu F. S. v Beogradu. Vse event. druge ugodnosti F. S. bodo objavljene v »Učiteljskem Tov.«! — Nekateri učit. P. F. S. ne delujejo. Te prosim, da bi se zopet obudili. Če je premajhno število članov, naj se podružnice opuste, člane pa naj vpišejo v kako drugo učit. podružnico. Boljše je ena sama P., ki je delavna, kakor 10 nedelavnih. Vse kakor je po-